МЕЖІ ПІДТРИМКИ ТА РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Вадим Володимирович ВОСКОБОЙНІКОВ,

аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ
https://orcid.org/0009-0007-0571-5565

Будь-яка діяльність, у тому числі підтримка та розвиток бізнесу під час воєнного стану, має свої межі. Межа відповідно до розуміння знавців української мови представлена як: лінія поділу якої-небудь території; границя; простір, обмежений чим-небудь; допустима норма чого-небудь дозволеного; останній, крайній ступінь [1, с.666]. У загальному вигляді межі участі у будь-яких правовідносинах визначаються тими правовими нормами, які регламентують поведінку учасників, їх правовим статусом. Як підкреслює А.Т. Гаркуша, компетенція є головною складовою змісту правового статусу кожного органу, яка доповнюється такими важливими елементами, як: його завдання, функції, характер взаємозв'язків з іншими органами (як по «вертикалі», так і по «горизонталі»), місце в ієрархічній структурі органів виконавчої влади, порядок вирішення установчих і кадрових питань тощо. Характеризуючи власне компетенцію органу виконавчої влади, доцільно враховувати характер не тільки прав і обов'язків, але й деяких інших складових їх правового статусу, насамперед завдань і функцій (хоча текстуально вони можуть і не розмежовуватися), тим більше, що найчастіше фіксація повноважень тісно переплітається з функціями. Кожному органові виконавчої влади є властивими певний обсяг компетенції та відповідні форми і напрямки її реалізації у ході практичного виконання покладених на нього завдань і функцій. Компетенція органів виконавчої влади є організаційно-правовою категорією. Організаційний характер компетенції має прояв, насамперед, у тому, що компетенція у функціональному розумінні є критерієм відокремлення органів виконавчої влади один від одного та побудови їх системи. Здійснюючи безпосередній вплив на побудову (конструкцію) системи органів виконавчої влади, компетенція кожного окремого органу впливає на взаємозв'язки між іншими елементами цієї системи. Компетенція – це комплекс повноважень державного органу, тобто його прав і обов'язків, визначених відповідним державним органом у певних нормативно-правових актах, шляхом реалізації яких орган виконавчої влади здійснює свою діяльність [2, с.111-112]. Тобто, в основі компетенції (але не виключно) лежать повноваження суб'єкта, які складаються з належних йому прав та обов'язків.

Таке бачення мають й інші науковці, зокрема В.Д. Швець, який розглядає компетенцію як певний обсяг державної діяльності, покладений на конкретний орган, або коло питань, передбачених законодавством, іншими нормативно-правовими актами, які він має право вирішувати в процесі практичної діяльності. Неодмінним елементом компетенції є повноважен-

© Воскобойніков В. В., 2022

ня, які, з одного боку, є прямим вираженням наданого державою владування, а з іншого – специфічною ознакою носія відповідної компетенції. Компетенція державного органу – це сукупність установлених законом владних повноважень для здійснення функцій і завдань, покладених на нього державою, а повноваження – це сукупність прав та обов'язків органу [3, с.107-108]. Повноваження визначають той обсяг можливостей підтримки та розвитку бізнесу, який може реалізувати конкретний суб'єкт підтримки.

Наприклад, відповідно до Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» до повноважень спеціально уповноваженого органу у сфері розвитку малого і середнього підприємництва належать: 1) внесення пропозицій щодо формування та реалізація державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва; 2) підготовка пропозицій щодо визначення пріоритетів і видів підтримки суб'єктів малого і середнього підприємництва; 3) розроблення проектів державних програм розвитку малого і середнього підприємництва, забезпечення їх виконання з урахуванням загальнодержавних пріоритетів та здійснення моніторингу виконання; 4) внесення пропозицій щодо визначення основних фінансових, економічних, соціальних та інших показників розвитку малого і середнього підприємництва; 5) утворення консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів з питань розвитку малого і середнього підприємництва; 6) формування єдиної інформаційної системи для забезпечення реалізації державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва; 7) сприяння діяльності громадських організацій, що представляють інтереси суб'єктів малого і середнього підприємництва; тощо [4]. Тож, узагальнено слід зазначити, що в основі меж підтримки та розвитку бізнесу лежать правові норми, які з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб визначають сферу їх роботи, обсяг компетенції та повноважень, а з боку представників бізнесу – норми, що встановлюють заборонені види діяльності.

Межі також зумовлюються й іншими об'єктивними факторами, насамперед фінансовими можливостями такої підтримки. Як приклад, загальна сума державних інвестицій у розвиток підприємництва на Житомирщині сягає на сьогодні 141 мільйонів 800 тисяч гривень. За півтора року дії програми «Власна справа» на Житомирщині було прийнято 600 позитивних рішень про надання мікрогрантів на створення або розвиток бізнесу. 123 жителі стали переможцями у 2022 році; 477 стали переможцями у 2023 році. Всього за півтора року дії програми заяви на участь подали 1526 підприємців. За умовами програми, упродовж шести місяців з дати отримання мікрогранту підприємці мають створити нові робочі місця. За інформацією Житомирської обласної служби зайнятості, щонайменше 1300 жителів області будуть додатково працевлаштовані завдяки цій програмі мікрокредитування бізнесу [5].

Таким чином, межі підтримки та розвитку бізнесу в умовах воєнного стану можуть бути охарактеризовані як регульовані правовими нормами способи впливу на бізнес, які безпосередньо залежать від таких факторів, як: по-перше, компетенція та повноваження органів державної влади та

© Воскобойніков В. В., 2022

органів місцевого самоврядування, що їх застосовують; по-друге, тих публічних інтересів, які можуть бути задоволені їх застосуванням; по-третє, фінансово-економічних можливостей насамперед держави та територіальних громад, а також відповідністю витрачених зусиль очікуваним позитивним результатам. Досліджувані межі мають відповідати вимогам законності, доцільності, оптимальності та ефективності.

Список використаних джерел:

1. Словник української мови : [в 11 т.] / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні ; редкол.: І. К. Білодід (голова) [та ін.]. - Київ : Наук. думка, 1970 - 1980. Т. 4 : І-М / ред. тому: А. А. Бурячок, П. П. Доценко. 1973. 840 с.

2. Гаркуша А.Т. Правовий статус Національного агентства України з питань державної служби. Дис канд юрид наук. 12.00.07. Одеса.2017. 257 с.

3. Швець В.Д. Поняття компетенції і повноважень суб'єктів землекористування. Європейські перспективи. № 2. 2015. С. 107-113

4. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні. Закон України від 22 березня 2012 року № 4618-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text

5. Бутко Т. Понад 400 жителів Житомирщини торік перемогли в програмі мікрогрантів для розвитку бізнесу. URL: https://suspilne.media/656336-ponad-400-ziteliv-zitomirsini-torik-peremogli-v-programi-mikrograntiv-dla-rozvitku-biznesu/

© Воскобойніков В. В., 2022